

Otizm Sosyal Beceri Profili Türkçe Formu Öğretmen Grubu Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Autism Social Skills Profile Turkish Form Teacher Group Validity and Reliability Study

Orkun KARAKUŞ¹

¹Balıkesir Üniversitesi, Necatibey
Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar
Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi
Anabilim Dalı, Balıkesir, Türkiye

Enver TUFAN²

²Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim
Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi
Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı,
Ankara, Türkiye

öz

Otizm Spektrum Bozukluğu olan çocukların en çok zorlandıkları konuların başında sosyal becerilerin geliştirilmesi gelmektedir. Bu sebeple OSB olan çocukların gelişimlerinde sosyal becerilerin geliştirilmesi kilit rol oynamaktadır. Otizm Sosyal Beceri Profili ölçeği, Bellini-Hopf tarafından 2007 yılında 7-17 yaş arası otizmlili çocukların ve gençlerin sosyal becerilerini değerlendirmek amacıyla geliştirilmiştir. 2009 yılında ise Demir, OSBP'nin Türkçeleştirme çalışmalarının yanı sıra geçerlik ve güvenirlilik çalışmalarını yaparak OSBP-T Formu'nu oluşturmuştur. OSBP-T formunun geçerlik ve güvenirlilik çalışmaları öğrenci velilerinden alınan veriler ile yapılmıştır. Bu çalışmada ise, OSBP-T'nin öğretmenlerin çocukları değerlendirmelerinde geçerli ve güvenilir bir ölçek olup olmadığını test etmek amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında özel eğitim öğretmenlerinin değerlendirdiği 205 OSB'li çocuğun verisine ulaşılmıştır. Yapılan analiz sonuçlarına göre, ölçeğin faktör yapısının orijinalinde olduğu gibi 3 faktörlü olduğu belirlenmiştir. Doğrulayıcı faktör analizinde (DFA) ise hesaplanan uyum indekslerinin tamamının mükemmel ya da kabul edilebilir referans aralıklarında olduğu ve ölçeğin yapı geçerliğinin sağlandığı ortaya çıkmıştır. Ek olarak ölçeğin alt ölçekler ve ölçeğin tümünden elde edilen testlerin sonucunda madde, faktör ve ölçek madde toplamı bazında güvenirliliği sağladığı ve yüksek derecede güvenilir sonuçlar verdiği görülmüştür. Sonuç olarak OSBP-T'nin 7-17 yaş aralığındaki çocukların sosyal beceri düzeylerini belirlemek amacı ile öğretmen grubu ile kullanılabilecek bir ölçek olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Otizm Spektrum Bozukluğu, OSBP-T Öğretmen Formu, Sosyal Beceriler

ABSTRACT

One of the most difficult issues for children with Autism Spectrum Disorder (ASD) is the development of social skills. For this reason, the development of social skills plays a key role in the development of children with ASD. The Autism Social Skills Profile (ASSP) scale was developed by Bellini-Hopf in 2007 to assess the social skills of children and youth with autism aged 7-17 years. In 2009, Demir conducted validity and reliability studies as well as the Turkishization studies of the ASSP and created the ASSP-T Form. The validity and reliability studies of the ASSP-T form were conducted with data collected from the parents of the students. In this study, it was aimed to test whether the ASSP-T is a valid and reliable scale for teachers' assessments of children. Within the scope of the study, data of 205 children with ASD evaluated by special education teachers were obtained. According to the results of the analysis, it was determined that the factor structure of the scale had 3 factors as in the original. Confirmatory factor analysis (CFA) revealed that all of the calculated fit indices were excellent or within acceptable reference ranges and that the construct validity of the scale was ensured. In addition, as a result of the tests obtained from the subscales and the whole scale, it was seen that the scale provided reliability on the basis of item, factor and total scale items and gave highly reliable results. As a result, it was concluded that the ASSP-T is a valid instrument for children between the ages of 7-17.

Keyword: Autism Spectrum Disorder, ASSP-T Teacher Group, Social Skills

Giriş

Sosyalleşme, bireyin içerisinde yaşadığı toplumla uyumu ve çevresi ile kurduğu iletişim süreçleri olarak tanımlanabilir. "Çocuklar sosyalleşme süreci içerisinde kültürü öğrenir ve toplumun bir üyesi haline gelirler. Bu süreç doğumla başlar, ailenin çevre ve toplum konusunda verdiği bilgilerle sürer" (Önalın-Akfırat, 2006, s. 40).

Açıklama/Description (Bu çalışma 2024 yılı Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı Doktora Programı'nda yürütülen "Müzik eğitiminin, otizm spektrum bozukluğu olan çocukların sosyal becerileri üzerindeki etkisi" başlıklı doktora tezi konusu kapsamında yazılmıştır. / This study was written within the scope of the doctoral dissertation titled "The effect of music education on the social skills of children with autism spectrum disorder" conducted at Gazi University Institute of Educational Sciences, Department of Fine Arts Education, Department of Music Education, PhD Program in 2024.)

Geliş Tarihi/Received 05.08.2024
Revizyon Talebi/Revision Requested 08.10.2024
Son Revizyon/Last Revision 17.03.2025
Kabul Tarihi/Accepted 17.03.2025
Yayın Tarihi/Publication Date 27.03.2025

Sorumlu Yazar/Corresponding author:

Orkun KARAKUŞ

E-mail: orkun_karakus@outlook.com

Cite this article: Karakuş, O., & Tufan, E. (2025). Autism social skills profile Turkish form teacher group validity and reliability study. *Art Vision*, 31(54), 20-28.

<https://doi.org/10.32547/artvision.1528326>

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Sosyal iletişim, yaşamın her evresinde bireyin çevresi ile sağlıklı iletişim kurması için geliştirmesi gereken bir beceridir. Bebeklik döneminden itibaren aileler, sonrasında öğretmenler, çocukların sosyalleşmesine katkıda bulunurlar. Bebeklik dönemi ile ilgili sosyalleşme şu şekilde açıklanmaktadır. Bir bebeğin ihtiyaçlarının çevresindekiler tarafından karşılanması, onun dış dünyaya karşı verdiği sinyallerin alındığını fark etmesine yol açar. Bebeğin bu sinyaller aracılığıyla annesiyle kuracağı ilk iletişim, onun gelecekteki diğer insanlarla sosyalleşmesinin temelini oluşturur (Ulutaş vd. 2016, s. 40). Öğretmenlerin sosyal becerilerin geliştirilmesi ile ilgili rolü ise şu şekilde açıklanmaktadır. “Öğrencilere örgün öğretimin her bir basamağında, sosyal becerilerin kazandırılması, pekiştirilmesi ve geliştirilmesi için çaba sarf edilmelidir. Öğretmenler, öğrencilerin bu becerileri kazanabilmelerini sağlayabilecek nitelikte ne kadar çok etkinliklere ve düzenlemelere yer verilerse o oranda sosyal becerileri kazandırma oranları yükselecektir” (Çubukçu & Gültekin, 2006, s. 160). Sosyal becerilerin geliştirilmesi normal gelişim gösteren çocuklar üzerinde olduğu kadar Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB) olan çocuklar için de oldukça önemlidir. Ancak bilindiği üzere OSB olan öğrencilerin sorun yaşadıkları konuların başında sosyal becerilerin geliştirilmesi gelmektedir.

“Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB), belirtileri çocukluk döneminden itibaren ortaya çıkan, etkileri ömür boyu devam eden, aynı zamanda kişilerin sosyal etkileşim ile iletişim kurma becerileri olumsuz etkilenen, sınırlı ilgi ile tekrarlı davranışları olan nörogelişimsel bir bozukluk olarak tanımlanmaktadır” (Aydın & Özgen, 2018, s. 93). Belirtileri genellikle üç yaş öncesinde ortaya çıkmakta ve dil gelişimi, sosyal ilişki geliştirmede zorluklar ve tekrarlayıcı davranışlar olmak üzere üç alanda kendisini göstermektedir (APA, 2013; Demir, 2014). Bu bağlamda OSB olan çocukların müdahale programları ile sosyal beceri alanındaki eksikliklerin giderilmesi için araştırmalar yapılmaktadır. Yapılan bir araştırmada; 48-72 aylık eğitim alan OSB olan çocukların sosyal beceri düzeylerinin oyun ve drama ilişkisi incelendiğinde kişiler arası beceriler, kızgınlık davranışlarını kontrol etme ve değişikliklere uyum sağlama, akran baskısı ile başa çıkma, sözel açıklama, kendini kontrol etme, amaç oluşturma, dinleme, görevleri tamamlama ve sonuçları kabul etme becerilerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğu ortaya çıkmıştır (Bilgin & Akkaynak, 2021, s. 53). Bir başka çalışmada Turhan & Vuran (2015), OSB olan çocuklara sosyal beceri öğretiminde sosyal öykü ve video model uygulamalarının daha etkili ve verimli olduğunu ortaya koymuştur (s. 294). Tüm bu araştırmalarda OSB’li bireylerin sosyal beceri yetersizliklerini ve düzeylerini belirlemek için ölçüm araçlarının kullanıldığı bilinmektedir. Bu bağlamda OSB olan öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin ölçülmesine yönelik ölçüm araçlarının

geliştirilmesi ve var olan ölçüm araçlarının kullanım alanını genişletecek standardizasyon çalışmalarının yapılmasının son derece önemli olduğu söylenebilir.

Otizm Sosyal Beceri Profili (OSBP) Bellini ve Hopf (2007) tarafından 45 madde 3 faktörde toplanmış bir değerlendirme aracıdır. OSBP; 7-17 yaşları arasındaki otistik çocukların sosyal davranışlarına aşına olan ebeveynlerinin veya öğretmenlerinin kullanımı için tasarlanmıştır (s. 80). Demir (2009) “Otizmlili çocukların sosyal becerilerinin farklı değişkenler açısından değerlendirilmesi” isimli çalışmada geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yaparak Otizm Sosyal Beceri Profili Türkçe Formunu (OSBP-T) oluşturmuştur.

OSBP-T’nin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları sırasında çalışma verileri anne babalardan ve öğretmenlerden toplanmış ve OSBP-T’nin yapı geçerliği, ölçüt geçerliği, iç tutarlılığı anne babalardan toplanan verilerle belirlenmiştir (Demir, 2009, s. 90). Okul Öncesi dönemden itibaren öğretmenlerin çocukların sosyalleşme süreci içerisinde yer aldığı bilinmektedir. “Öğretmen çocukların sosyal becerilerini gözlemler ve kaydeder” (Ömeroğlu vd., 2014, s. 39). OSBP-T’de okul ve rehabilitasyon merkezleri gibi akranların da bulunduğu sosyal ortamlar içerisinde gözlemlenmesi daha kolay olabilecek birçok madde bulunmaktadır. Bunlardan bazıları şu şekildedir; “Yapılandırılmamış/yapılandırılmış etkinlikler sırasında akranlarla etkileşimde bulunur, birebir akran etkileşimlerine girer, akran gruplarıyla etkileşimde bulunur, etkinliklerde akranlarının kendisine katılmalarına izin verir, etkinliklere katılması için akran davetlerine karşılık verir, olumlu akran etkileşimlerine girer, sosyal etkileşimlerle ilgili korku veya kaygı gösterir ve akranları tarafından yönlendirilir”. Öğretmenlerin okul ortamlarında OSB olan öğrencilerin akranları ile olan iletişimlerini daha fazla gözlemlene olanağı olduğundan OSBP-T ile daha etkili sonuçlara ulaşılacağı söylenebilir. Bu durum OSBP-T’nin öğretmen grubu ile geçerlik ve güvenirlik hesaplamalarının yapılmasını önemli kılmaktadır. Bu duruma ek olarak şüphesiz ki öğretmenler meslek yaşamının da verdiği tecrübe ve uzman bakışı ile öğrencilerin gelişimlerini daha bilimsel gözle ve objektif bir şekilde değerlendirebileceği söylenebilir. “Anne-babalar değerlendirme ölçeklerini doldururken, çocuklarının beğenilmesini istedikleri için verdikleri cevapları istedik yönde değiştirebilirler. Ayrıca ölçeği dolduran kişi cümleleri anlamakta zorlanıyorsa cevapları boş bırakabilir ki bu durum da veri kaybına neden olabilir” (Demir, 2009, s. 24). Ayrıca sosyal beceri yetersizliklerini belirlemek için, hem ebeveynlerin hem de öğretmenlerin geçerli ve güvenilir değerlendirme ölçeklerini doldurması, çocukların doğal ortamlarda gözlemlenmesi gibi yöntemlerin bir arada kullanılması önerilmektedir” (Demir, 2009, s. 21). Farklı gruplardan (Anne-baba, öğretmen) veri toplanması yolu ile OSBP-T’nin kullanım alanının genişletilmesi bu çalışmayı önemli hale getirmektedir. Tüm bu bilgiler ışığında Demir’in

de ifade ettiği üzere “İleri araştırmalarda öğretmenlerin OSBP-T’yi kullanarak otizmlı çocukların sosyal becerilerini değerlendirmesi sağlanmalı ve öğretmenlerden toplanan verilerle geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yinelenmelidir” (2009, s. 90.). OSBP-T’nin öğretmenlerden toplanan veriler ile geçerlik ve güvenirlik hesaplamalarının yapılması araştırmanın amacını oluşturmaktadır. Öğretmen grubu ile OSB olan çocukların sosyal beceri yetersizliklerini belirlemek için kullanılacak olan OSBP-T; bir ölçme aracı olması gereken özelliklere (güvenilir ve geçerli) sahip midir? Sorusuna yanıt aranmıştır.

OSBP- T Geliştirme Süreci

Bellini & Hopf (2007) tarafından otizmlı çocukların sosyal beceri yetersizliklerini belirlemek ve bu yetersizliklere uygun müdahale programlarının geliştirilmesini sağlamak amacıyla geliştirilen OSBP’de Likert tipi derecelendirme ölçeğine uygun olarak hazırlanan 45 madde bulunmaktadır. Maddeler, “hiçbir zaman” 1, “Bazen” 2, “Sık sık”, 3, “Her zaman” 4 puan ile değerlendirilmektedir. Ölçekte yer alan 45 madde 3 faktörde toplanmaktadır. Bu faktörler Sosyal Karşılıklılık, Sosyal Katılım/Kaçınma ve Zarar Verici Sosyal Davranışlardır. Sosyal karşılıklılık, sosyal etkileşimlerin aktif olarak sürdürülmesine ve bakış açısı alabilme becerilerine ilişkin maddelerden oluşmaktadır. Sosyal katılım/kaçınma, sosyal katılım ve katılımın sonlandırılmasını ifade eden maddeleri içermektedir. Son olarak, zarar verici sosyal davranışlar ise doğrudan olumsuz akran ilişkilerine yol açan sosyal yönden uygun olmayan davranışları ifade eden maddelerden oluşmaktadır. OSB olan 6–17 yaş arası 340 çocuk ve gencin anne-babalarından toplanan verilerle ölçeğin güvenirliği Cronbach Alpha katsayısıyla hesaplanmış ve ölçeğin iç tutarlığı $\alpha = .92$ bulunmuştur. Faktörler için güvenirlik analizlerinin sonuçları ise sosyal karşılıklılık için $\alpha = .92$, sosyal katılım/kaçınma için $\alpha = .89$ ve zarar verici sosyal davranışlar için $\alpha = .84$ ’tür. Test tekrar test güvenirliği için anne babalar ölçeği bir hafta arayla 2 kez doldurmuşlar, 254 otizmlı çocuk ve gençten toplanan verilerle hesaplanan test tekrar test güvenirliği .90, faktörler için test tekrar test güvenirliği analizlerinin sonuçları ise; sosyal karşılıklılık için .89, sosyal katılım/kaçınma için .86 ve zarar verici sosyal davranışlar için .84 olarak bulunmuştur.

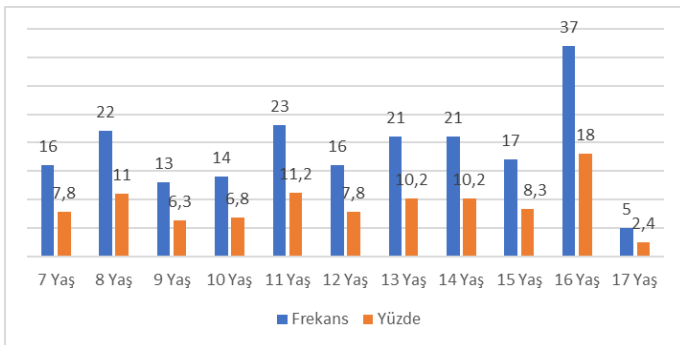
Demir (2009) tarafından OSBP’nin ilk olarak çeviri çalışmaları yapılmıştır. Bu aşamada Ölçek, İngilizce ve Türkçeyi iyi bilen üç uzman tarafından bağımsız olarak Türkçeye çevrilmiştir. Uyuşmazlıklar belirlendikten sonra, Türkçe çeviri üç uzman tarafından yeniden İngilizceye çevrilmiştir. Son olarak, özel eğitim alanında uzman iki kişi Türkçe ve İngilizce çevirileri karşılaştırarak son düzeltmeleri yapmış ve her maddenin en uygun Türkçe ifadeleri belirlemiştir (s. 51). Türkçe uyarlaması yapılan OSBP-T ölçeğinin geçerlik-güvenirliği için ise, 208 otizmlı çocuk ve gencin anne-babalarına uygulama yapılmış ve elde edilen sonuçlarla Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA),

Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Güvenirlik Analizi çalışmaları gerçekleştirilmiştir. OSBP için yapı geçerliğini belirlemek amacıyla ilk olarak Temel Bileşenler Analizi yapılmış ardından Varimax Dik Döndürme Tekniği kullanılmıştır. Analiz ile maddelerin sadece bir faktörde yüksek yük değerine (.30 ve üstü) diğer faktörde ise düşük yük değerine sahip olmasına dikkat edilmiştir (Büyüköztürk, 2002, akt. Demir, 2009). Yapılan analiz sonucunda faktör yük değerleri .30’dan yüksek ancak iki veya daha fazla faktörde .10’dan düşük farka sahip faktör yük değerleri gösteren maddeler ile faktör yük değeri .30’un altında olan 4 maddenin ölçekten çıkarılmasına karar verilmiştir. Yapılan AFA sonucunda ölçeğin 3 faktörlü bir yapıya sahip olduğu, bu üç faktörün toplam varyansın .46’sını açıkladığı görülmüştür. Faktör 1’in toplam varyansın %33’ünü, faktör 2’nin toplam varyansın %8’ini, faktör 3’ün ise toplam varyansın %5’ini açıkladığı bulunmuştur. AFA sonuçlarının OSBP-T’nin tek faktörlü bir yapıya sahip olabileceğine dair kanıtlar sunduğu görülmüştür. Buna göre ölçekte yer alan maddelerin döndürme öncesi birinci faktördeki yük değerlerinin ve birinci faktörün açıkladığı varyansın yüksek olması ile birinci faktörün özdeğerinin ikinci faktörün özdeğerinin üç katından fazla olması ölçeğin tek faktörlü bir yapıya sahip olabileceğini göstermektedir (Büyüköztürk vd., 2004; Falissard, 1999). AFA sonuçlarına göre OSBP-T ölçeğinde birinci faktördeki yük değerlerinin .71 ile .53 arasında olması; birinci faktörün açıkladığı varyansın .34 olması; birinci faktörün özdeğerinin 13.70 ve ikinci faktörün özdeğerinin 3.13 olması da göz önüne alınarak OSBP’nin tek faktörlü olarak da kullanılabileceği düşünülmüş, ancak ölçeğin özgün formundaki üç faktörlü yapısının korunmasına karar verilmiştir. Ölçeğin Türkçe formunda faktör analizi sonucunda ortaya çıkan faktörlerin, özgün ölçekte yer alan faktörlerle aynı şekilde kavramsallaştırılabileceği düşünülmüştür. Buna göre faktör 1 Sosyal Karşılıklılık (SK), faktör 2 Sosyal Katılım/Kaçınma (SKK) ve faktör 3 de Zarar Verici Sosyal Davranışlar (ZVSD) olarak isimlendirilmiştir. Yapılan DFA sonuçlarına göre ise, üretilen düzeltme (modification) indeksleri incelenmiş, modele en çok katkısı yapan 3 düzeltme modele eklenmiş ve uyum indeksleri ($\chi^2 = 1476.29$, $p = .000$, $sd = 773$, $\chi^2/sd = 1.90$, $RMR = 0.058$, $SRMR = 0.083$, $GFI = 0.74$, $AGFI = 0.68$, $CFI = 0.96$, $NNFI = 0.95$, $RMSEA = 0.066$) olarak hesaplanmıştır. OSBP-T ölçeğinin güvenirlik analizi sonucu ise, faktör 1, faktör 2, faktör 3 ve toplam puan için Cronbach Alpha iç tutarlık katsayılarının sırasıyla .91, .91, .78 ve .84 olduğu bulunmuş ve ölçeğin otizmlı çocukların sosyal becerilerini değerlendirmede güvenilir bir araç olduğu sonucuna varılmıştır.

Yöntem

Örneklem

Bu araştırmadan elde edilen veriler, OSB tanısı olan öğrenciler ile çalışan eğitimcilerden toplanmıştır. Araştırma ile ilgili etik kurul raporu, Gazi Üniversitesi Etik Kurul Komisyonu tarafından 20.04.2021 tarihli 07 sayılı toplantıda görüşülmüş ve etik açıdan sakınca bulundurmadığı oy birliği ile kabul edilmiştir. Ayrıca katılımcı ailelerinden yazılı onam alınmıştır. Araştırma verilerinin elde edilmesinde ulaşılabilirlik ilkesi göze alınarak basit tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Veriler, ilgili etik kurul raporu ve MEB araştırma izni gösterilerek elektronik anket formları aracılığıyla online platformlarda ve bizzat araştırmacı tarafından okullara gidilerek özel eğitim öğretmenlerinden yüz yüze toplanmıştır. Örneklem grubu “madde sayısının en az beş katı olmalıdır” (Tavşancıl, 2006) ifadesinden hareketle 163 erkek, 42 kız olmak üzere 205 OSB’li çocuğun verisine ulaşılmıştır (Şekil 2). Ölçeğin orijinal haline sadık kalınarak 7-17 yaş arası OSB’li çocukların verileri toplanmıştır. Şekil 1’de örneklem grubunun yaş özelliklerine göre yüzde ve frekans değerleri verilmiştir.

Şekil 1. Örneklem Grubunun Yaş Özelliklerini Gösteren Dağılım

Şekil 1’de görüldüğü üzere 7-17 yaş arasındaki OSB olan çocuklardan oluşan örneklem grubunda; diğer öğrencilere göre 16 yaşındaki öğrencilerin daha çok, 17 yaşındaki öğrencilerin ise daha az olduğu görülmektedir. Bu duruma ek olarak diğer yaş gruplarının birbirlerine daha yakın yaş gruplarından oluştuğu görülmektedir.

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen puanların geçerli ve güvenilir sonuçlar verip vermediğini araştırmak üzere AFA, güvenirlik analizi ve DFA yapılmıştır. Katılımcılardan elde edilen verilerin çözümlemesinde SPSS 27.0, Lisrel 8.80 istatistik programlarından yararlanılmıştır. Ölçeğe ait AFA, DFA ve Güvenirlik Analizi Sonuçlarına ulaşılmıştır.

Bulgular

OSBP-T Ölçeği Açımlayıcı Faktör Analizi

OSBP-T ölçeğinin güncelliğini ortaya koymak adına geçerlik ve güvenirlik yeniden test edilmiştir. Yapı geçerliğine yönelik

AFA uygunluğunu ortaya koymak amacıyla, öncelikle Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Sphericity testi uygulanmıştır. Test sonuçları Tablo 1’de görülmektedir.

Tablo 1

Faktör Analizi Uygunluğu KMO ve Bartlett Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Örnekleme Yeterliği Ölçümü	.934
χ^2	7553.889
Bartlett's Sphericity Testi	Sd
	820
	p
	.000

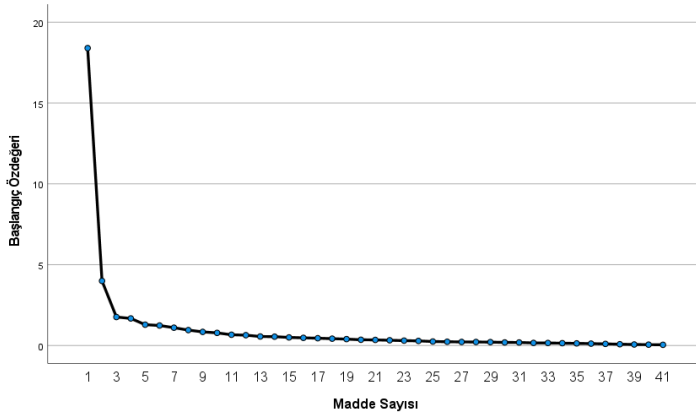
Tablo 1’e göre, OSBP-T ölçek maddelerinin KMO değerinin 0.60’dan yüksek çıkması (KMO = 0.934 > 0.60) ve Bartlett testi sonucu hesaplanan ki kare değerinin .05 düzeyinde anlamlı çıkması ($\chi^2_{2820} = 7553.889$, $p < .05$) maddelerin faktörleştirilebilir ve faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir. Tablo 2’de OSBP-T ölçek maddeleri için yapılan AFA sonuçları görülmektedir.

Tablo 2

OSBP-T Ölçeği Faktör Analizi Toplam Varyans Açıklaması Tablosu

Mad.	Başlangıç Özdeğerleri			Kareli Yüklerin Ağırlıklı Toplamları			Kareli Yüklerin Döndürülmüş Toplamları		
	Top.	% Var.	% Yiğil.	Top.	% Var.	% Yiğil.	Top.	% Var.	% Yiğil.
1	18.399	44.876	44.876	18.399	44.876	44.876	13.726	33.477	33.477
2	3.999	9.754	54.630	3.999	9.754	54.630	3.560	8.682	42.159
3	1.765	4.304	58.934	1.765	4.304	58.934	3.039	7.412	49.572
4	1.679	4.094	63.028	1.679	4.094	63.028	2.558	6.240	55.811
5	1.292	3.152	66.181	1.292	3.152	66.181	2.450	5.976	61.787
6	1.241	3.026	69.207	1.241	3.026	69.207	2.302	5.615	67.402
7	1.106	2.697	71.904	1.106	2.697	71.904	1.846	4.502	71.904
8	.957	2.334	74.238						
9	.846	2.063	76.302						
10	.785	1.913	78.215						
11	.669	1.632	79.847						
12	.642	1.567	81.414						
13	.561	1.368	82.782						
14	.551	1.343	84.125						
15	.504	1.229	85.354						
16	.478	1.166	86.520						
17	.454	1.108	87.629						
18	.427	1.043	88.671						
19	.400	.975	89.646						
20	.359	.875	90.521						
21	.350	.854	91.375						
22	.328	.801	92.176						
23	.306	.746	92.922						
24	.288	.702	93.624						
25	.251	.611	94.235						
26	.237	.577	94.812						
27	.225	.548	95.360						
28	.221	.540	95.900						
29	.214	.521	96.421						
30	.194	.472	96.893						
31	.192	.467	97.360						
32	.164	.400	97.760						
33	.160	.390	98.150						
34	.148	.360	98.510						
35	.135	.330	98.840						
36	.120	.293	99.132						
37	.103	.251	99.384						
38	.083	.201	99.585						
39	.067	.162	99.747						
40	.057	.139	99.886						
41	.047	.114	100.000						

OSBP-T ölçeğinde yer alan maddelerin başlangıç özdeğerlerine bakıldığında, birinci faktör yük değerinin yüksek çıktığı (BÖ = 18.399) ve birinci faktörün tek başına açıkladığı varyansın oldukça yüksek olduğu görülmektedir (Varyans = %44.876). Yüklerin döndürülmüş toplamalarına bakıldığında da birinci faktör yük değerinin yine yüksek çıktığı (BÖ = 13.726) ve birinci faktörün tek başına açıkladığı varyansın oldukça yüksek olduğu görülmektedir (Varyans = %33.477). Bu doğrultuda AFA sonuçlarının Demir'in (2009) çalışmasındaki gibi, OSBP-T'nin tek faktörlü bir yapıya sahip olabileceğine dair kanıtlar sunduğu söylenebilir. Buna göre ölçekte yer alan maddelerin döndürme öncesi birinci faktördeki yük değerinin (BÖ = 18.399) ve birinci faktörün açıkladığı varyansın (Varyans = %44.876) yüksek olması ile birinci faktörün özdeğerinin ikinci faktörün özdeğerinin üç katından fazla olması ölçeğin tek faktörlü olarak da kullanılabileceğini göstermesine rağmen, ölçeğin özgün formundaki üç faktörlü yapısının korunmasına karar verilmiştir. Yapılan AFA sonucunda ölçek Demir'in (2009) çalışmasındaki gibi 3 faktörlü (Faktör 1: Sosyal Karşılıklık (SK), Faktör 2: Sosyal Katılım/Kaçınma (SKK), Faktör 3: Zarar Verici Sosyal Davranışlar (ZVSD)) bir yapıda düşünülmüş ve bu üç faktörün toplam varyansın %58.934'ünü açıkladığı görülmüştür. Faktör 1'in toplam varyansın %44.876'sını, faktör 2'nin toplam varyansın %9.754'ünü, faktör 3'ün ise toplam varyansın %4.304'ünü açıkladığı bulunmuştur.

Şekil 2. OSBP-T Ölçeği Birikinti Grafiği

Şekil 2'de OSBP-T ölçeği maddelerinin birikinti grafiğine bakıldığında, faktör yüklerinde ilk faktörden sonra büyük bir düşüş görülmekte ve üçüncü faktörden sonra paralel bir görünüm sergilenmektedir. Buna bağlı olarak üçüncü faktörden sonraki faktörlerin varyansa olan katkılarının çok düşük ve birbirine yakın olduğu ve ölçeğin yapı geçerliğini sağladığı söylenebilir.

OSBP-T ölçeği madde matriksleri ve döndürülmüş madde matriksleri Tablo 3 ve Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 3

OSBP-T Ölçeği Madde Matriksleri

Madde	Faktör						
	1	2	3	4	5	6	7
1	.753	-.085	.125	.132	.185	-.045	.044
2	.819	.010	.022	-.419	.000	.067	.058
3	.796	.018	-.017	-.416	.002	.007	.047
4	.787	-.096	.098	-.262	.051	.010	-.046
5	.747	.000	-.122	.040	.028	.304	-.139
6	.754	.089	-.068	.192	.202	.257	-.230
7	.673	-.138	-.156	.058	.031	.308	-.107
8	.790	-.018	-.042	.073	.053	.107	-.015
9	.822	-.035	.016	-.263	.125	.038	.040
10	.397	-.120	.288	-.142	.235	-.245	.503
11	.772	.024	-.137	-.138	-.008	.244	-.030
12	.737	-.056	-.109	-.230	-.072	.306	-.037
13	.779	-.168	-.055	-.179	.043	.076	-.040
14	.768	-.101	-.003	.059	.109	.152	-.023
15	.704	-.094	.215	.019	.069	.004	.000
16	.845	-.064	.143	-.145	.101	-.082	.031
17	.711	.050	.300	.113	.216	-.076	-.050
18	.711	-.060	.121	-.049	.334	-.216	-.074
19	.720	-.082	.099	.210	.368	.002	-.176
20	.795	-.116	-.170	-.063	-.128	.028	.134
21	.818	-.063	-.105	.315	-.101	-.056	.010
22	.861	-.030	-.119	.077	-.199	-.075	.047
23	.847	.025	.021	.116	-.268	-.050	.113
24	.870	-.040	-.104	.027	-.246	-.060	.178
25	.879	-.045	-.079	.019	-.190	-.048	.166
26	.803	-.036	-.100	.351	-.150	-.134	.078
27	.832	-.041	-.139	.266	-.168	-.120	.139
28	.869	-.061	-.075	.208	-.138	-.085	.070
29	.459	.314	.610	.223	-.073	.031	.079
30	.036	.443	.288	.080	-.434	.207	-.200
31	.249	.401	.679	.191	-.191	.092	-.142
32	.579	.311	.221	-.420	-.231	-.122	.028
33	.287	.480	-.296	-.187	-.197	-.261	-.303
34	.402	.576	-.162	-.224	-.073	-.326	-.297
35	.285	.634	.049	-.052	.148	-.373	-.196
36	.213	.656	-.149	-.020	.302	-.016	.091
37	-.071	.782	-.167	.015	.088	.215	.301
38	-.171	.777	-.113	-.007	.062	.234	.226
39	-.095	.761	-.021	.071	.136	.243	.190
40	.582	.086	-.130	.247	.181	-.018	-.309
41	.232	.304	.368	-.357	.068	-.260	.154

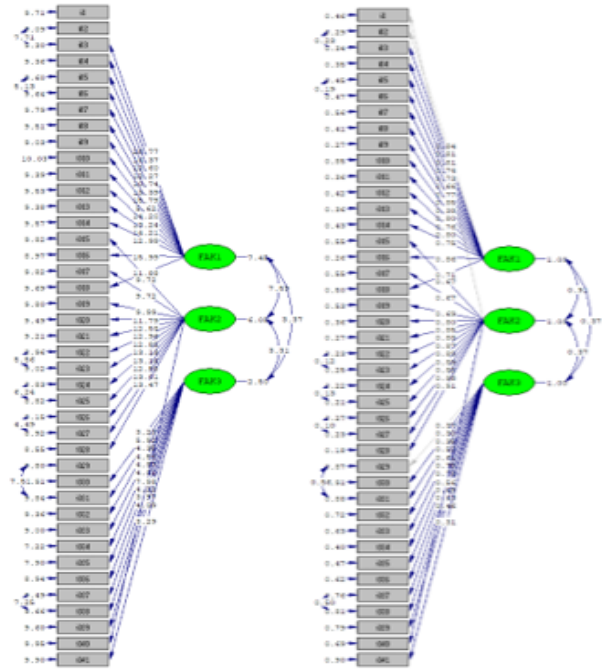
Tablo 3 incelendiğinde OSBP-T ölçeğinde neredeyse tüm maddelerde birinci faktör yük değerlerinin daha yüksek olduğu, tüm maddeleri en yüksek düzeyde açıklayan faktörün birinci faktör olduğu, maddelerin 3 faktörde dağılım gösterdiği, diğer iki faktörün 1. faktöre göre yük değerlerinin az olduğu görülmektedir. Bu noktadan hareketle ölçeğin tek faktörlü olabileceği düşünülebilir. Ölçeğin özgün yapısı 3 faktörlü olarak tasarlandığı için araştırmada ayrıca ölçeğin döndürülmüş madde matriksleri de değerlendirilmiştir.

Tablo 4'te OSBP-T ölçeği döndürülmüş madde matriksleri görülmektedir.

Tablo 4*OSBP-T Ölçeği Döndürülmüş Madde Matrisleri*

Madde	Faktör						
	1	2	3	4	5	6	7
1	.565	.281	-.066	.387	.006	.133	.275
2	.857	-.013	-.001	.010	.231	.058	.252
3	.817	.011	-.008	.008	.277	.019	.254
4	.755	.030	-.137	.163	.180	.099	.233
5	.741	.161	.057	.281	.012	.076	-.151
6	.648	.188	.120	.523	.041	.121	-.135
7	.696	.162	-.028	.253	-.086	-.008	-.157
8	.690	.276	.014	.282	.045	.094	.061
9	.795	.059	-.012	.177	.165	.023	.266
10	.738	.113	-.010	.021	-.090	.028	.277
11	.804	.121	.082	.134	.087	.028	-.033
12	.838	.033	.011	.043	.045	.034	-.059
13	.771	.109	-.138	.171	.096	-.018	.120
14	.693	.208	-.035	.317	-.030	.078	.077
15	.575	.166	-.124	.269	.024	.227	.238
16	.721	.157	-.106	.237	.169	.138	.342
17	.482	.177	-.029	.451	.100	.302	.308
18	.510	.125	-.114	.460	.216	.027	.377
19	.512	.640	-.072	.189	.027	.090	.155
20	.753	.354	-.064	.014	.071	-.029	.105
21	.597	.584	-.085	.270	.055	.121	.021
22	.710	.493	-.086	.089	.174	.105	.072
23	.679	.506	-.053	.037	.124	.263	.117
24	.747	.505	-.058	-.023	.124	.108	.145
25	.756	.470	-.054	.025	.113	.107	.167
26	.546	.668	-.077	.219	.073	.138	.070
27	.612	.650	-.055	.144	.080	.093	.102
28	.666	.561	-.094	.187	.094	.133	.104
29	.227	.729	.144	.197	.005	.167	.270
30	.015	.621	.183	-.151	.161	-.005	-.301
31	.063	.858	.114	.148	.088	.004	.060
32	.538	-.015	.075	-.182	.456	.346	.264
33	.187	.714	.176	-.035	.145	.006	-.187
34	.239	.794	.232	.082	.107	.096	-.026
35	.023	.662	.326	.263	.096	.196	.164
36	.103	.056	.652	.210	.318	-.008	.113
37	-.058	.036	.869	-.107	.112	.068	-.029
38	-.134	-.051	.829	-.123	.117	.112	-.082
39	-.107	-.038	.807	.011	.081	.186	-.045
40	.389	.268	.521	.012	.202	.037	-.124
41	-.015	.565	.311	.171	.189	-.153	.026

Tablo 4'te döndürülmüş madde yük değerleri incelendiğinde OSBP-T ölçeğinde tüm maddelerde büyük çoğunlukla birinci faktör yük değerlerinin daha yüksek olduğu, tüm maddeleri en yüksek düzeyde açıklayan faktörün birinci faktör olduğu, maddelerin 3 faktörde dağılım gösterdiği, diğer iki faktörün 1. faktöre göre yük değerlerinin az olduğu görülmektedir. Bu noktadan hareketle ölçeğin tek faktörlü olabileceği düşünülmeyle birlikte, ölçeğin özgün yapısı 3 faktörlü olarak tasarlandığı için, özgün yapı korunarak, ölçek (Faktör 1: Sosyal Karşılıklık (SK), Faktör 2: Sosyal Katılım/Kaçınma (SKK), Faktör 3: Zarar Verici Sosyal Davranışlar (ZVSD)) olacak şekilde üç faktörlü olarak değerlendirilmiştir.

OSBP-T Ölçeği Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)**Şekil 3. OSBP-T Ölçeği DFA T Değerleri ve Standart Analizler Şeması**

Şekil 3'de OSBP-T ölçeği maddelerinin T değerleri ve Standartlaştırılmış Analiz grafiği değerlerine bakıldığında, T değerlerinde sorun oluşturacak bir değere (kırmızı renkte gösterilen T değerleri yapısal modelde sorun olduğunu göstermektedir) ve Standartlaştırılmış Analiz değerlerinde ise 0.30'dan küçük bir değere (0.30'dan küçük değerler yapısal modelde sorun olduğunu göstermektedir) rastlanmamıştır. Bu grafikler OSBP-T ölçeğinin yapı geçerliğinde sorun olmadığını gösterir niteliktedir.

Yapılan DFA sonuçlarına göre, uyum indeksleri referans aralıkları Tablo 5'de görülmektedir.

Tablo 5*Yapısal Eşitlik Modeli Araştırmalarında Kullanılan Uyum İndekslerine İlişkin Mükemmel ve Kabul Edilebilir Uyum Ölçütleri*

Uyum İndeksleri	Mükemmel Uyum Ölçütleri	Kabul Edilebilir Uyum Ölçütleri
¹ χ^2 / Sd	$0 \leq \chi^2 / Sd \leq 2$	$2 \leq \chi^2 / Sd \leq 3$
² AGFI	$.90 \leq AGFI \leq 1.00$	$.85 \leq AGFI \leq .90$
³ GFI	$.95 \leq GFI \leq 1.00$	$.90 \leq GFI \leq .95$
³ CFI	$.95 \leq CFI \leq 1.00$	$.90 \leq CFI \leq .95$
³ NFI	$.95 \leq NFI \leq 1.00$	$.90 \leq NFI \leq .95$
³ NNFI	$.95 \leq NNFI (TLI) \leq 1.00$	$.90 \leq NNFI (TLI) \leq .95$
³ RFI	$.95 \leq RFI \leq 1.00$	$.90 \leq RFI \leq .95$
³ IFI	$.95 \leq IFI \leq 1.00$	$.90 \leq IFI \leq .95$
⁴ RMSEA	$.00 \leq RMSEA \leq .05$	$.05 \leq RMSEA \leq .08$
⁴ SRMR	$.00 \leq SRMR \leq .05$	$.05 \leq SRMR \leq .10$
⁵ PNFI	$.95 \leq PNFI \leq 1.00$	$.50 \leq PNFI \leq .95$
⁶ PGFI	$.95 \leq PGFI \leq 1.00$	$.50 \leq PGFI \leq .95$

¹(Kline, 2011), ²(Schermelleh-Engel & Moosbrugger, 2003), ³(Baumgartner & Homburg, 1996; Bentler & Bonett, 1980; Marsh vd., 2006), ⁴(Browne & Cudeck, 1993), ⁵(Hu & Bentler, 1999), ⁶(Meyers vd., 2006).

Yapılan DFA sonuçlarına göre, üretilen düzeltme (modification) indeksleri incelenmiş, modele en çok katkı yapan 7 düzeltme modele eklenmiş ve uyum indeksleri ($\chi^2 = 2115.20$, $p = .000$, $sd = 769$, $\chi^2/sd = 2.75$; AGFI = 0.87; GFI = 0.91; CFI = 0.96; NFI = 0.94; NNFI = 0.96; RFI = 0.93; IFI = 0.96; RMSEA=0.073; SRMR= 0.09; PNFI = 0.88; PGFI = 0.59) olarak hesaplanmıştır.

Tablo 5 incelendiğinde, OSBP-T ölçeği için hesaplanan uyum indekslerinin tamamının mükemmel ya da kabul edilebilir referans aralıklarında olduğu ve DFA sonucunda da ölçeğin yapı geçerliğinin sağlandığı söylenebilir.

OSBP-T Ölçeği Güvenirlik Analizi

OSBP-T ölçeği maddelerinin (41 madde) güvenilirliğini test etmek üzere Cronbach Alpha güvenilirlik testi uygulanmıştır. Elde edilen (α) değeri,

“ $0.00 < \alpha < 0.40$ ise ölçek güvenilir değildir.

$0.40 < \alpha < 0.60$ ise ölçek düşük güvenilirliktedir.

$0.60 < \alpha < 0.80$ ise oldukça güvenilirirdir.

$0.80 < \alpha < 1.00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilirirdir” şeklindedir (Özdamar, 2011).

Tablo 6’da verilen ve OSBP-T ölçeği maddelerine (41 madde) ilişkin olarak yapılan Cronbach Alpha güvenilirlik testi sonuçlarına göre, OSBP-T ölçeğinin güvenilirlik analizi sonucu Toplam Güvenirlik, Faktör 1, Faktör 2 ve Faktör 3 için Cronbach Alpha iç tutarlık katsayılarının sırasıyla $\alpha_T = .956$, $\alpha_1 = .942$, $\alpha_2 = .960$ ve $\alpha_3 = .821$ olduğu bulunmuş; ölçeğin hem madde bazında, hem faktör bazında, hem de ölçek madde toplamı bazında güvenilirliği sağladığı ve yüksek derecede güvenilir olduğu tespit edilmiş ve ölçeğin öğretmenlerden elde edilen verilere göre de otizmlili çocukların sosyal becerilerini değerlendirmede geçerli ve güvenilir bir araç olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 6

Ölçek Cronbach Alpha Güvenirlik Testi Sonuçları

Faktörler	Anket Maddeleri ve Müziğe Yönelik İlgili Düzeyi Alt Boyutları	α_T	α_1	α_2	α_3
Sosyal Karşılıklılık (SK)	2. Bir kişi hakkında sorular sorar.	.955	.934		
	3. Konular hakkında sorular sorar.	.954	.935		
	4. Konuşmalarda sıra alıp vermeyi sürdürür.	.954	.936		
	5. Başkalarına sempatisini ifade eder.	.954	.937		
	6. Başkalarının yüz ifadelerini tanır.	.955	.938		
	7. Başkalarının şakalarını veya esprilerini anlar.	.954	.939		
	8. Başkalarına yardım teklif eder.	.955	.937		
	9. Nasıl hissettiğini sözel olarak ifade eder.	.954	.934		
	10. Bir sohbete bozmadan katılır.	.954	.956		
	11. Başkalarıyla selamlaşma başlatır.	.959	.936		
	12. Başkalarına iltifat eder.	.954	.937		
	13. Başkalarından nazikçe yoldan çekilmelerini ister.	.955	.937		
	14. Başkalarından gelen iltifatları kabul eder.	.955	.937		
	16. Kendisini bir başkasına tanıtır.	.955	.934		
	18. Uygun ses tonuyla konuşur.	.955	.938		

Tablo 6

Ölçek Cronbach Alpha Güvenirlik Testi Sonuçları (Devamı)

Faktörler	Anket Maddeleri ve Müziğe Yönelik İlgili Düzeyi Alt Boyutları	α_T	α_1	α_2	α_3
Sosyal Katılım/Kaçınma (SKK)	1. Oyun ve etkinlikler esnasında sıra alır.	.954		.958	
	15. Anlaşmazlıklar sırasında uzlaşır.	.955		.959	
	17. Kişisel temizliğini korur.	.955		.960	
	19. Akranlarıyla uygun mesafeyi korur.	.955		.959	
	20. Akranlarını etkinliklere katılmaları için davet eder	.955		.957	
	21. Akranlarla etkinliklere katılır.	.954		.956	
	22. Yapılandırılmamış etkinlikler sırasında akranlarla etkileşimde bulunur.	.954		.955	
	23. Yapılandırılmış etkinlikler sırasında akranlarla etkileşimde bulunur.	.954		.955	
	24. Birebir akran etkileşimlerine girer.	.954		.955	
	25. Akran gruplarıyla etkileşimde bulunur.	.954		.955	
	26. Etkinliklerde akranlarının kendisine katılmalarına izin verir.	.954		.955	
	27. Etkinliklere katılması için akran davetlerine karşılık verir.	.954		.955	
	28. Olumlu akran etkileşimlerine girer.	.954		.955	
	40. Başkalarının “vücut dilini” tanır.	.956		.962	
Zarar Verici Sosyal Davranışlar (ZVSD)	29. İlgili ve hobileriyle kendi başına uğraşır.	.958			.814
	30. Sosyal etkileşimlerle ilgili korku veya kaygı gösterir.	.957			.818
	31. Akranlarının yanında kendi başına etkinliklerle uğraşır.	.955			.812
	32. Sohbet konusunu kendi ilgilerine uyması için değiştirir.	.957			.813
	33. Başkalarının niyetini yanlış anlar.	.956			.810
	34. Uygun olmayan yorumlar yapar.	.957			.800
	35. Konuşmayı ansızın bitirir.	.957			.797
	36. Konuşmayı bitirmek için ipuçlarını okumada başarısız olur.	.958			.801
	37. Olumsuz akran etkileşimleri yaşar.	.959			.800
	38. Sosyal olarak uygun olmayan davranışlar sergiler.	.959			.803
	39. Sosyal girişimlerinde (etkileşim başlatmada) zamanlama sorunu yaşar.	.955			.801
	41. Akranları tarafından yönlendirilir.	.957			.824
OSBP-T Ölçeği Toplam Güvenirlik		.956			
Faktör 1: Sosyal Karşılıklılık (SK)			.942		
Faktör 2: Sosyal Katılım/Kaçınma (SKK)				.960	
Faktör 3: Zarar Verici Sosyal Davranışlar (ZVSD)					.821

Sonuç ve Öneriler

OSBP-T’nin birçok araştırmada ölçme aracı olarak kullanıldığı bilinmektedir (Deniz, 2019), (Kamacı, 2023), (Strofylla vd., 2021). Çocukların sosyal yaşantılarında aileleri, akranları ve öğretmenleri önemli bir yer tutmaktadır (Gözcü-Binbir & Ertürk-Kara, 2020). Bu bağlamda OSB olan çocuklarla ilgili verilerin, çocukların ebeveynlerinden toplanabileceği gibi öğretmenlerinden de toplanabileceği söylenebilir. Daha önce yapılan çalışmalarda OSB’li çocukların ailelerinden alınan veriler ile yapılmış OSBP-T’nin geçerli-güvenilir sonuçlar verdiği bilinmektedir (Demir, 2009, s. 91). Bu araştırmada elde edilen sonuçlar incelendiğinde ise öğretmen grubu ile ölçümlerin yapıldığı OSBP-T Formu’nun geçerli ve güvenilir sonuçlar verdiği görülmüştür. Araştırmada, AFA, DFA ve Cronbach Alpha güvenilirlik testi uygulanmıştır. Yapı geçerliğine yönelik AFA uygunluğunu ortaya koymak amacıyla, öncelikle Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Barlett

Sphericity testinin sonucunda maddelerin faktörleştirilebilir ve faktör analizine uygun olduğu ortaya çıkmıştır. Maddelerde birinci faktör yük değerlerinin daha yüksek olduğu, tüm maddeleri en yüksek düzeyde açıklayan faktörün birinci faktör olduğu, maddelerin 3 faktörde dağılım gösterdiği, diğer iki faktörün 1. faktöre göre yük değerlerinin az olduğu ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda ölçek tek faktörlü olabileceği düşünülse de ölçeğin yapısı korunarak 3 faktörlü olarak değerlendirilmiştir. Yapılan DFA sonuçları incelendiğinde ise OSBP-T ölçeği maddelerinin T değerleri ve Standartlaştırılmış Analiz grafiği değerlerine bakıldığında, T değerlerinde sorun oluşturacak bir değere (kırmızı renkte gösterilen T değerleri yapısal modelde sorun olduğunu göstermektedir) ve Standartlaştırılmış Analiz değerlerinde ise 0.30'dan küçük bir değere (0.30'dan küçük değerler yapısal modelde sorun olduğunu göstermektedir) rastlanmamıştır. Bu sonuçlar OSBP-T ölçeğinin yapı geçerliğinde sorun olmadığını gösterir niteliktedir. Ayrıca DFA sonuçlarında OSBP-T için hesaplanan uyum indekslerinin tamamının mükemmel ya da kabul edilebilir referans aralıklarında olduğu ve ölçeğin yapı geçerliğinin sağlandığı söylenebilir. Bunun yanı sıra alt ölçekler ve ölçeğin tümünden elde edilen Cronbach Alpha güvenirlik testi sonucunda ölçeğin madde, faktör ve ölçek madde toplamı bazında güvenirliği sağladığı ve yüksek derecede güvenilir sonuçlar verdiği görülmüştür.

Elde edilen bulgular, OSBP-T'nin, OSB olan öğrencilerin sosyal becerilerini öğretmen grubundan alınan veriler ile ölçmek için kullanılabilecek bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir. Daha sonraki araştırmalarda farklı yaş grupları için benzer ölçeklerin geliştirilmesi OSB olan çocukların sosyal becerilerinin izlenmesine olanak sağlayacaktır. OSBP-T'nin öğretmen grubu ile test tekrar test güvenirliğinin incelenmesi aracın güvenirlik sonuçlarını güçlendireceği söylenebilir. Sonuç olarak araştırmadan elden edilen sonuçlar; OSBP-T'nin öğretmen grubu ile 7-17 yaş aralığındaki çocukların sosyal beceri düzeylerini belirlemek amacı ile kullanılabilecek bir ölçek olduğunu göstermektedir.

Etik Komite Onayı: Etik kurul onayı Gazi Üniversitesi Etik Kurul Komisyonu'ndan (Tarih: 20.04.2021, Sayı: 07) alınmıştır.

Bilgilendirilmiş Onam: Katılımcı ailelerinden yazılı onam alınmıştır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: Fikir-O.K.; Tasarım-O.K.; Denetleme-E.T.; Kaynaklar-O.K.; Veri Toplanması ve/veya İşlemesi-O.K.; Analiz ve/veya Yorum-O.K.; Literatür Taraması-O.K.; Yazıyı Yazan-O.K.; Eleştirel İnceleme-E.T.; Diğer-O.K.

Çıkar Çatışması: Yazarlar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Finansal Destek: Yazarlar, bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Ethics Committee Approval: Ethics committee approval was obtained from Gazi University Ethics Council Committee (Date: 20.04.2021, Number: 07).

Informed Consent: Written informed consent was obtained from the families of the participants

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Author Contributions: Concept-O.K.; Design-O.K.; Supervision-E.T.; Resources-O.K.; Data Collection and/or Processing-O.K.; Analysis and/or Interpretation-O.K.; Literature Search-O.K.; Writing Manuscript-O.K.; Critical Review-E.T.; Other-O.K.

Conflict of Interest: The authors have no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The authors declared that this study has received no financial support.

Kaynakça

- APA. (2013). *Ruhsal bozuklukların tanılma ve sayımsal el kitabı* (DSM) (E. Köroğlu, Trans.; 5th ed.). Hekimler Yayın Birliği. (Original work published 2013).
- Aydın, D., & Özgen, Z. E. (2018). The role of nurses in autism spectrum disorders and early diagnosis in children. *Gümüşhane University Journal of Health Sciences*, 7(3), 93-101. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/554547>
- Baumgartner, H., & Homburg, C. (1996). Applications of structural equation modeling in marketing and consumer research: A review. *International Journal of Research in Marketing*, 13, 139-161. [https://doi.org/10.1016/0167-8116\(95\)00038-0](https://doi.org/10.1016/0167-8116(95)00038-0)
- Bellini, S., & Hopf, A. (2007). The development of the Autism Social Skills Profile: A preliminary analysis of psychometric properties. *Focus on Autism and Other Developmental Disabilities*, 22(2), 80-87. <https://doi.org/10.1177/10883576070220020801>
- Bentler, P. M., & Bonett, D. G. (1980). Significance tests and goodness-of-fit in the analysis of covariance structures. *Psychological Bulletin*, 88, 588-606. <http://dx.doi.org/10.1037/0033-2909.88.3.588>
- Bilgin, G., & Akkaynak, M. (2021). Determining social skill levels of 48-72 month children with autism spectrum disorder through game and drama relationships. *Papers on Social Science*, 2021(2), 53-69. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2106356>

- Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö. E., Özkahveci, Ö., & Demirel, F. (2004). The validity and reliability study of the Turkish version of the motivated strategies for learning questionnaire. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 4(2), 207–239. https://www.researchgate.net/publication/279175043_Gudulenme_ve_Ogrenme_Stratejileri_Olceginin_Turkce_Formunun_Gecerlik_ve_Guvenirlik_Calismasi
- Çubukçu, Z., & Gültekin, M. (2006). Social skills that need to be gained by primary school students. *Bilig*, (37), 155-174. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/234388>
- Demir, Ş. (2009). *The variables related to the social skills of children and youth with autism* (Thesis No. 452644) [Master Thesis, Ankara University]. Thesis Center of YOK.
- Demir, Ş. (2014). Assessing social skills of children with autism. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 47(2), 1-22. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000001345
- Deniz, E. A. (2019). *The analysis of the effect of child centered play therapy on the development of social skills of children with autism* (Thesis No. 542187) [Master Thesis, Necmettin Erbakan University]. Thesis Center of YOK.
- Falissard, B. (1999). The unidimensionality of a psychiatric scale: A statistical point of view. *International Journal of Methods in Psychiatric Research*, 8(3), 162–167. <https://doi.org/10.1002/mpr.66>
- Gözcü-Binbir, S., & Ertürk-Kara, H. G. (2020). Examination of the relation between parent teacher communication, collaboration and children's social skills. *Journal of Education and Humanities: Theory and Practice*, 11(21), 134-153. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1173625>
- Kamacı, H. (2023). *The effect of nature education on social skills of children with autism spectrum disorder* (Thesis No.781344) [Necmettin Erbakan University]. Thesis CenterOf YOK.
- Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling*. Guilford Press.
- Marsh, H. W., Hau, K. T., Artelt, C., Baumert, J., & Peschar, J. L. (2009). OECD's brief self-report measure of educational psychology's most useful affective constructs: Cross-cultural, psychometric comparisons across 25 countries. *International Journal of Testing*, 6(4), 311-360. https://doi.org/10.1207/s15327574ijt0604_1
- Meyers, L. S., Gamst, G., & Guarino, A. J. (2006). *Applied multivariate research: Design and interpretation*. Sage.
- Ömeroğlu, E., Büyüköztürk, Ş., Aydoğan, Y., Çakan, M., Kılıç-Çakmak, E., Özyürek, A., Gültekin-Akduman, G., Günindi, Y., Kutlu, Ö., Çoban, A., Yurt, Ö., Koğar, H., & Karayol, S. (2014). Preschool teacher form development of social skills rating scale: Reliability and validity analysis. *Education and Society in 21st Century*, 3(8), 37-46. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/59532>
- Önalın-Akırat, F. (2006). Social competency, social skills and creative drama. *Creative Drama Journal*, 1(1), 39-58. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/145059>
- Özdamar, K. (2011). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi*. Kaan Kitapevi.
- Schermelleh-Engel, K., & Moosbrugger, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *MPR-Online*, 8(8), 23-74. <https://doi.org/10.23668/psycharchives.12784>
- Strofylla, G., Charitou, S., Asonitou, K., & Koutsouki, D. (2021). Profile of social skills in students with autism spectrum disorder. *Advances in Physical Education* 11(2), 195-206. <https://doi.org/10.4236/ape.2021.112015>
- Tavşancıl, E. (2006). *Tutumların ölçülmesi ve spss ile veri analizi*. Nobel.
- Turhan, C., & Vuran, S. (2015). The effectiveness and efficiency of social stories and video modelling on teaching social skills to children with autism spectrum disorder. *International Journal of Early Childhood Special Education*, 7(2), 294-315. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/716714>
- Ulutaş, A., Aksoy, A. B., & Çalışkan, Z. (2016). A review about mother-infant interaction. *İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(1), 38-44. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2017128>